

Onafhankelijk extern onderzoek naar problemen bij UWV

Mede door publicaties in het Algemeen Dagblad en andere media, heeft UWV naar buiten gebracht dat er een substantieel aantal onjuistheden bij de WIA-beoordelingen is aangetroffen.

TEKST | Marjol Nikkels-Agema *

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen waarin de regering wordt opgeroepen een onafhankelijk, extern onderzoek te laten doen naar de problemen bij UWV met het vaststellen van de WIA-uitkeringen en de gevolgen daarvan voor de uitkeringsgerechtigden en andere betrokkenen. De problematiek is complex, want de verkeerde berekeningen hebben direct consequenties bij Toeslagen, bij Pensioenen en bij werkgevers.

Herstelplan

Voordat UWV met een herstelplan komt, moet het onafhankelijke externe onderzoek worden uitgevoerd. In de motie staat dat uitkeringsgerechtigden niet de dupe mogen worden van UWV-fouten. Als mensen te weinig uitgekeerd hebben gekregen moet dit zo snel mogelijk rechtgezet worden. Hebben ze te veel uitbetaald gekregen, dan moet de regering terughoudend zijn met terugvorderen; verlagingen van uitkeringen mogen slechts zorgvuldig en stapsgewijs ingezet worden. Het herstelplan wordt in het voorjaar van 2025 verwacht. Uit een Kamerbrief van minister van

Hijum van 4 september 2024, komt naar voren dat mogelijk tienduizenden uitkeringen niet juist zijn vastgesteld. Dit wordt gebaseerd op steekproeven vanaf 2020 tot heden. Bij de steekproeven bleek meer dan 30% onjuist beoordeeld te zijn. Gevolg is dat de hoogte en de duur van de WIA-uitkering niet altijd correct berekend is. Dit kan in het voordeel of in het nadeel van de cliënt zijn uitgevallen. Bij de onjuiste beoordelingen gaat het om onjuistheden door fouten in de berekening van de WIA-uitkering. In de periode 2017-2019 was het percentage onjuist telkens 5% en dit is opgelopen tot 31% en 34% in 2020 en 2021.

Achterstanden

Het percentage van 2020 (14%) is vertekenend. Vanaf 2021 zijn er minder steekproeven gedaan omdat

UWV sinds de coronaperiode veel tijd heeft gestoken in het wegwerken van achterstanden. Bij de steekproeven is vanaf 2022 het percentage 'nader te bepalen' hard gegroeid. Nog nader te bepalen is een percentage tussen de 23% en 29% bij relatief kleine steekproeven. Daarom is het voor UWV nog niet direct duidelijk welke mensen benadeeld zijn en om welke bedragen het gaat. Mogelijk is een deel al via bezwaar of beroep gecorrigeerd. Mogelijk is ook niet alle gevallen te achterhalen of mensen benadeeld zijn.

Verbetering dienstverlening

De minister schrijft in de kamerbrief van 4 september dat medewerkers bij UWV onder zo'n hoge druk werken dat er onvoldoende aandacht is geweest voor de kwaliteit van de

* Marjol Nikkels is directeur van Sensio Opleidingen dat maatwerk-opleidingen en bijscholingen verzorgt op het gebied van sociale zekerheid, verzuim en re-integratie.

Periode	Aandeel dossiers met foutief berekende WIA-uitkering	Omvang steekproef (aantal dossiers)
2017-2019	5%	Een kleine 2.400 tot bijna 2.800
2020	31%	Ruim 700
2021	34%	Een kleine 200
Vanaf 2022	14%	114 tot 240

Er is veel tijd gestoken in wegwerken van achterstanden

beoordelingen. Er zijn signalen geweest: interne rapportages toonden aan dat zaken niet goed gingen, maar deze zijn onvolgende opgevolgd. Hier zijn vragen over gesteld door de minister aan UWV. Eerst wil de minister meer inzicht in de impact van de onjuistheden en mogelijkheden tot correctie. Vervolgens worden er nadere afspraken gemaakt over de UWV-dienstverlening. Er komt een landelijk operationeel regieteam, dat de kwaliteitsverbetering tot stand moet brengen. Het kwaliteitsverbeterplan en het herstelplan zouden medio november 2024 beschikbaar zijn. Op 11 oktober werd bekend dat eerst de resultaten van het onafhankelijke onderzoek afgewacht voordat het verbeterplan gepresenteerd wordt. Het verbeterplan moet een tijdpad en meetbare doelstellingen omvatten en ook hier zit een externe toetsing op haalbaarheid en een tweemaandelijksse rapportageplicht.

WIA-dagloon systematiek is niet langer houdbaar

Bij al deze problemen over de sociaal medische beoordelingen komt er nog een extra uitdaging bij. De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft op 30 juli 2024 drie uitspraken gedaan waarin de WIA-dagloon-systematiek bij loonloze tijdvakken niet houdbaar bleek. Bij het berekenen van het WIA-dagloon mogen de periodes waarin een werknemer geen loon ontving niet meer meegenomen worden. De loonloze tijdvakken hebben een groot effect op de hoogte van het dagloon, omdat het in het referentiejaar verdiende loon bij de WIA altijd gedeeld werd door 261 werkdagen. Bij de dagloonberekening van de WW werd echter gekeken naar alleen de feitelijk gewerkte loondagen. Dit maakt dat het WW-dagloon hoger

uitkomt dan het WIA-dagloon. En dit mag niet, want volgens de CRvB is dit discriminatie op grond van arbeidsongeschiktheid, handicap, beperkingen of een gezondheids-toestand. En dit is in strijd met het algemene verbod op discriminatie. Van het CRvB moet daarom ook het WIA-dagloon op dezelfde wijze worden vastgesteld als het WW-dagloon dus zonder rekening te houden met de loonloze tijdvakken. UWV gaat diepgaand alle toekenningen sinds 2020 onderzoeken en de verwachting is dat ze ook de dagloonvaststelling-problematiek meenemen.

Grote gevolgen van correcties

Als de werknemer te weinig uitkering heeft ontvangen gaat UWV een aanvullend uitkeringsbedrag berekenen en uitkeren. Het is nog niet duidelijk hoe dit gaat met de financiering en welke gevolgen dit heeft voor de (hoogte van de) toeslagen, zoals de huurtoeslag en zorgtoeslag, die de cliënt ontving. Correcties kunnen ook gevolgen hebben voor de private verzekeraars. Om deze gevolgen te overzien is een kennispaar Onzekerheden WIA-uitkering opgesteld door het Register Specialistisch Casema-

nagement die te downloaden is vanaf de website (scan hiervoor de QR-code).

Tips

Ken je personen in de WIA die na 2020 te maken hebben gehad met een loonloos tijdvak? Wijs hen erop dat ze UWV kunnen verzoeken om een herberekening van het dagloon. Ook is het van belang om WIA-uitkeringsgerechtigden gerust te stellen: UWV hanteert de menselijke maat wanneer er in uitzonderlijke gevallen een terugvordering gedaan moet worden. Terugvorderingen vinden alleen plaats als de uitkeringsgerechtigde had kunnen weten dat de uitkering niet klopte.

AD Visie zal uiteraard verdere informatie delen wanneer de uitkomsten van het externe onderzoek bekend zijn en er meer duidelijkheid is over het herstelplan.

